

Spis treści

Wykaz skrótów | str. 19

Przedmowa | str. 23

Rozdział I

Reprezentacja stron w postępowaniu cywilnym | str. 27

Zdolność postulacyjna. Przymus adwokacko-radcowski oraz rzeczników patentowych | str. 27

Przedstawiciele ustawowi | str. 30

Pełnomocnicy procesowi | str. 32

3.1. Uwagi ogólne | str. 32

3.2. Pełnomocnictwo adwokata | str. 38

3.3. Pełnomocnictwo radcy prawnego | str. 38

3.4. Pełnomocnictwo substytucyjne | str. 40

3.5. Pełnomocnictwo rzecznika patentowego | str. 42

3.6. Pełnomocnictwo prawnika zagranicznego | str. 43

3.7. Pełnomocnictwo osoby sprawującej zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoby pozostającej ze stroną w stałym stosunku zlecenia | str. 44

3.8. Pełnomocnik ustanowiony przez sąd | str. 47

3.9. Odpowiedzialność odszkodowawcza zawodowego pełnomocnika z tytułu niezachowania należytej staranności zawodowej | str. 54

Pełnomocnictwo procesowe | str. 55

4.1. Rodzaje pełnomocnictwa | str. 55

4.2. Zakres pełnomocnictwa | str. 56

4.3. Forma pełnomocnictwa, podpis na pełnomocnictwie, uwierzytelnianie pełnomocnictwa i dokumentów | str. 59

4.4. Prostowanie, odwoływanie oraz zatwierdzanie oświadczeń i czynności pełnomocnika | str. 63

4.5. Wygaśnięcie i wypowiedzenie pełnomocnictwa | str. 63

Zastępstwo procesowe Skarbu Państwa | str. 66

5.1. Materialnoprawna i procesowa konstrukcja reprezentacji Skarbu Państwa | str. 66

5.2. Oznaczenie Skarbu Państwa jako strony w postępowaniu sądowym | str. 70

5.3. Zastępstwo procesowe Skarbu Państwa wykonywane przez Prokuratorię Generalną RP | str. 73

5.3.1. Rodzaje zastępstwa | str. 73

5.3.2. Współdziałanie podmiotów i organów reprezentujących Skarb Państwa z Prokuratorią Generalną | str. 75

5.3.3. Koszty zastępstwa procesowego wykonywanego przez Prokuratorię Generalną | str. 79

5.3.4. Wskazanie przez Prezesa Prokuratorii Generalnej organu właściwego do reprezentowania Skarbu Państwa | str. 79

Rozdział II

Sprawność postępowania sądowego. Nadużycie prawa procesowego | str. 83

Obowiązek sądu przeciwdziałania przewlekłości postępowania. Ciężar wspierania postępowania przez strony | str. 83

Nadużycie prawa procesowego | str. 85

2.1. Przeciwdziałanie nadużyciu prawa procesowego w orzecznictwie przed uchwaleniem art. 41 k.p.c. | str. 85

2.2. Definicja oraz przejawy nadużycia prawa procesowego | str. 86

Rozdział III

System gromadzenia materiału procesowego | str. 93

System prekluzji oraz system dyskrecjonalnej władzy sędziego | str. 93

System koncentracji materiału procesowego | str. 99

2.1. Uwagi wstępne | str. 99

2.2. Organizacja postępowania po kolejnych zmianach wprowadzonych przez ustawę z 9.03.2023 r. | str. 99

2.3. Postępowanie przygotowawcze | str. 100

2.3.1. Uwagi wstępne | str. 100

2.3.2. Czynności przewodniczącego oraz stron po wpłynięciu pozwu | str. 100

2.3.3. Pouczenia udzielane stronom co do czynności procesowych | str. 101

2.3.4. Pouczenie stron o prawdopodobnym wyniku sprawy | str. 103

2.3.5. Uprzedzenie stron o możliwości podjęcia rozstrzygnięcia na innej podstawie | str. 105

2.3.6. Skutki zaniedbań sądu w zakresie obowiązku udzielenia pouczeń | str. 108

- 2.3.7. Pisma przygotowawcze | str. 109
- 2.3.8. Posiedzenie przygotowawcze | str. 110
- 2.3.9. Rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym | str. 116
- 2.3.10. Plan rozprawy | str. 117
- 2.3.11. Zmiana planu rozprawy. Nowy plan rozprawy | str. 121
- 2.3.12. Skutki procesowe biernego zachowania pozwanego | str. 123
- 2.3.13. Przytaczanie twierdzeń i dowodów | str. 123
- 2.3.14. Pominięcie spóźnionych twierdzeń i dowodów | str. 126
- 2.3.15. Utrata prawa do powoływania się na uchybienia procesowe sądu | str. 127
- 2.3.16. Rozprawy zdalne | str. 133

Rozdział IV

Dopuszczalność powództwa. Legitymacja procesowa | str. 139

Uwagi ogólne | str. 139

Niedopuszczalność drogi sądowej | str. 141

Brak zdolności sądowej. Brak zdolności procesowej | str. 146

3.1. Zdolność sądowa | str. 146

3.1.1. Uwagi wstępne | str. 146

3.1.2. Podmioty, którym przysługuje zdolność sądowa | str. 147

3.1.2.1. Osoby fizyczne | str. 148

3.1.2.2. Osoby prawne | str. 148

3.1.2.3. Podmioty samodzielne niebędące osobami prawnymi, a mające zdolność prawną | str. 149

3.1.2.4. Podmioty niesamodzielne, które mają samodzielną pozycję w postępowaniu sądowym, wynikającą ze szczególnej zdolności sądowej | str. 151

3.1.3. Skutki procesowe braku zdolności sądowej | str. 161

3.2. Zdolność procesowa | str. 163

3.2.1. Uwagi wstępne | str. 163

3.2.2. Zdolność procesowa osób fizycznych | str. 165

3.2.3. Zdolność procesowa podmiotów niebędących osobami fizycznymi. Podmiot nieistniejący | str. 167

3.2.4. Ustanowienie kuratora procesowego | str. 168

Zawisłość sporu. Powaga rzeczy osądzonej | str. 169

4.1. Zawisłość sporu | str. 169

4.2. Powaga rzeczy osądzonej | str. 170

Legitymacja procesowa | str. 173

Rozdział V

Właściwość sądu. Właściwość trybu postępowania | str. 177

Właściwość sądu | str. 177

1.1. Uwagi ogólne | str. 177

1.2. Właściwość rzeczowa | str. 179

1.3. Wartość przedmiotu sporu (zaskarżenia) | str. 183

1.3.1. Wartość przedmiotu sporu w razie żądania zasądzenia odsetek | str. 185

1.3.2. Orzecznictwo dotyczące wartości przedmiotu sporu w wybranych sprawach | str. 186

1.4. Właściwość miejscowa | str. 190

1.4.1. Właściwość ogólna, przemienna i wyłączna | str. 190

1.4.2. Szczególne regulacje | str. 194

Rodzaje postępowań. Właściwość trybu postępowania | str. 195

2.1. Uwagi ogólne | str. 195

2.2. Rozpoznanie sprawy w trybie procesu z zastosowaniem przepisów o postępowaniu odrębnym | str. 197

Rozdział VI

Skład sądu. Wyłączenie sędziego | str. 203

Skład sądu | str. 203

Wyłączenie sędziego | str. 211

2.1. Uwagi wstępne | str. 211

2.2. Czynności sędziego | str. 217

2.3. Czynności sądu | str. 217

2.4. Wyłączenie referendarza sądowego, ławnika, prokuratora oraz innych organów sądowych | str. 220

Rozdział VII

Doręczenia | str. 223

Zasada oficjalności doręczeń | str. 223

Doręczenie właściwe | str. 224

Doręczenie zastępcze | str. 225

Doręczenie na adres skrytki pocztowej | str. 227

Doręczenie awizowane | str. 227

Domniemanie doręczenia | str. 229

Warunki skuteczności doręczenia pism sądowych | str. 230

Doręczenie elektroniczne | str. 232

8.1. Doręczenia na adres do doręczeń elektronicznych | str. 233

8.2. Doręczenie przez portal informacyjny | str. 233

8.3. Warunki skuteczności doręczeń elektronicznych | str. 235

Doręczenie dla osoby prawnej oraz organizacji niemającej osobowości prawnej | str. 236

Doręczenie dla przedsiębiorcy wpisanego do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej | str. 236

Doręczenie dla przedsiębiorcy wpisanego do rejestru sądowego | str. 236

Doręczenie dla osób reprezentujących podmiot wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego, likwidatorów, prokurentów, członków organów lub osób uprawnionych do powołania zarządu | str. 237

Doręczenie osobie mającej pełnomocnika procesowego lub pełnomocnika do doręczeń | str. 238

Doręczenie kuratorowi | str. 239

Doręczenie pism sądowych osobom korzystającym z immunitetu oraz stronom, które mają miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedzibę za granicą | str. 242

Doręczenie bezpośrednio między zawodowymi pełnomocnikami | str. 243

Doręczenie w sekretariacie sądu | str. 246

Doręczenie pierwszego pisma procesowego przez komornika | str. 246

Doręczenie w razie odmowy przyjęcia korespondencji oraz w razie zaniedbania obowiązku zawiadomienia o zmianie miejsca zamieszkania | str. 248

Potwierdzenie odbioru pisma | str. 249

20.1. Potwierdzenie pisemne | str. 249

20.2. Potwierdzenie odbioru pisma dokumentem uzyskanym z systemu teleinformatycznego | str. 250

Przeglądanie akt sprawy oraz udostępnianie stronom i uczestnikom postępowania odpisów, kopii lub wyciągów z akt sprawy | str. 250

Rozdział VIII

Terminy procesowe | str. 251

Pojęcie i rodzaje terminów | str. 251

Rozpoczęcie biegu terminu oraz zasady obliczania terminów | str. 253

2.1. Uwagi ogólne | str. 253

2.2. Wpływ wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu na bieg terminu do wniesienia skargi kasacyjnej oraz zażalenia do Sądu Najwyższego | str. 256

Uchybienie terminowi | str. 258

Wniosek o przywrócenie terminu | str. 259

Zaskarżalność zarządzenia oraz postanowienia w przedmiocie wniosku o przywrócenie terminu | str. 264

Wzór wniosku o przywrócenie uchybionego terminu | str. 267

Rozdział IX

Pisma procesowe. Pozew. Powództwo | str. 269

Pisma procesowe | str. 269

1.1. Uwagi ogólne | str. 269

1.2. Skutki niezachowania wymagań formalnych pism procesowych | str. 273

Pozew a powództwo | str. 280

2.1. Uwagi ogólne | str. 280

- 2.2. Pismo niebędące pozwem | str. 285
- 2.3. Powództwo oczywiście bezzasadne | str. 286
- 2.4. Obligatoryjne składniki pozwu | str. 288
 - 2.4.1. Uwagi wstępne | str. 288
 - 2.4.2. Dokładne określenie żądania | str. 289
 - 2.4.2.1. Powództwo o zasądzenie świadczenia | str. 290
 - 2.4.2.2. Powództwo o ustalenie istnienia albo nieistnienia stosunku prawnego lub prawa | str. 293
 - 2.4.2.3. Powództwo o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa | str. 304
 - 2.4.2.4. Żądanie zasądzenia odsetek | str. 305
 - 2.4.3. Przytoczenie faktów uzasadniających żądanie | str. 306
 - 2.4.4. Podanie informacji o próbie pozasądowego rozwiązania sporu | str. 307
 - 2.4.5. Oznaczenie wartości przedmiotu sporu w sprawach majątkowych | str. 307
 - 2.4.6. Przytoczenie w miarę potrzeby okoliczności uzasadniających właściwość sądu | str. 308
 - 2.4.7. Oznaczenie daty wymagalności roszczenia w sprawach o zasądzenie roszczenia | str. 308
- 2.5. Fakultatywne składniki pozwu | str. 310
- 2.6. Wzór pozwu z żądaniem alternatywnym | str. 311
- 2.7. Wzór pozwu z żądaniem ewentualnym | str. 312
- Skutki wytoczenia powództwa | str. 314

Częściowe dochodzenie świadczenia. Kumulacja roszczeń | str. 315

Skutki doręczenia pozwu | str. 318

Odrzucenie pozwu | str. 319

6.1. Uwagi wstępne | str. 319

6.2. Wniosek o odrzucenie pozwu | str. 320

Cofnięcie pozwu i zrzeczenie się roszczenia | str. 323

Zmiana przedmiotowa i podmiotowa powództwa | str. 328

8.1. Zmiana przedmiotowa powództwa | str. 328

8.2. Zmiana podmiotowa powództwa | str. 334

Rozdział X

Obrona pozwanego | str. 339

Odpowiedź na pozew oraz pismo przygotowawcze | str. 339

Skutki procesowe biernego zachowania pozwanego | str. 340

Zarzuty pozwanego | str. 341

3.1. Uwagi ogólne | str. 341

3.2. Zarzut braku legitymacji procesowej | str. 344

3.3. Zarzuty nieistnienia roszczenia, przedwczesności powództwa, przedawnienia roszczenia, upływu terminu zawitego | str. 344

3.4. Zarzut zrzeczenia się roszczenia | str. 346

3.5. Zarzut sprawy ugodzonej | str. 346

3.6. Zarzut potrącenia | str. 346

Uznanie powództwa | str. 351

Powództwo wzajemne | str. 352

Rozdział XI

Uгода sądowa. Postępowanie pojednawcze. Mediacja | str. 359

Uгода sądowa | str. 359

1.1. Istota ugody sądowej | str. 359

1.2. Wzór ugody sądowej | str. 362

1.3. Uchylenie się od skutków prawnych ugody sądowej | str. 362

Postępowanie pojednawcze | str. 366

2.1. Charakter postępowania pojednawczego | str. 366

2.2. Wniosek o zawezwanie do próby ugodowej. Właściwość sądu | str. 367

2.3. Uгода w postępowaniu pojednawczym | str. 368

2.4. Koszty postępowania pojednawczego | str. 369

Mediacja | str. 369

3.1. Istota mediacji | str. 369

3.2. Podstawy wszczęcia mediacji | str. 371

3.2.1. Umowa o mediację | str. 371

3.2.2. Orzeczenie sądu przekazujące sprawę do mediacji | str. 371

3.3. Wniosek o wszczęcie mediacji. Wszczęcie i zakończenie mediacji | str. 372

3.4. Uгода zawarta przed mediatorem | str. 373

3.5. Mediator | str. 375

3.6. Koszty mediacji | str. 376

Rozdział XII

Koszty postępowania | str. 379

Uwagi wstępne | str. 379

Pojęcie kosztów procesu i kosztów sądowych | str. 379

Zasady uiszczania kosztów sądowych | str. 382

3.1. Zasady ogólne | str. 382

3.2. Zasady uiszczania opłat sądowych przez zawodowych pełnomocników | str. 385

Zwolnienie od kosztów sądowych | str. 387

Rozliczanie kosztów tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa | str. 394

Zwrot kosztów w procesie | str. 397

Odsetki od zasądzonych kosztów procesu | str. 403

Zwrot kosztów w postępowaniu nieprocesowym | str. 403

Czynności referendarza sądowego w zakresie orzekania o kosztach | str. 405

Koszty zastępstwa procesowego dla adwokata (radcy prawnego) ustanowionego przez stronę oraz ustanowionego przez sąd | str. 408

10.1. Wynagrodzenie adwokata (radcy prawnego) ustanowionego przez stronę | str. 408

10.2. Przyznanie kosztów zastępstwa procesowego adwokatowi (radcy prawnemu) ustanowionemu przez sąd | str. 413

Rozdział XIII

Czynności w postępowaniu dowodowym | str. 419

Przedmiot i ciężar dowodu | str. 419

Wniosek dowodowy | str. 423

Wniosek o zabezpieczenie dowodu | str. 425

Fakty podlegające udowodnieniu a środki dowodowe | str. 426

4.1. Uwagi ogólne | str. 426

4.2. Dowód z dokumentu | str. 427

4.2.1. Dokument w rozumieniu Kodeksu cywilnego | str. 428

4.2.2. Dokument jako dowód w postępowaniu cywilnym | str. 428

4.2.3. Dowód z dokumentu oraz forma czynności prawnej | str. 431

4.2.4. Ograniczenia dowodowe w razie niezachowania zastrzeżonej formy czynności prawnej | str. 433

4.2.5. „Dowód z akt” | str. 437

4.2.6. Zasada prymatu dowodu z dokumentu nad innymi dowodami w postępowaniu w sprawach gospodarczych | str. 438

4.3. Dowód z zeznań świadków | str. 439

4.3.1. Zeznania złożone ustnie | str. 439

4.3.2. Zeznania złożone na piśmie | str. 440

4.3.3. Dowód z zeznań świadków w postępowaniu w sprawach gospodarczych | str. 442

4.4. Dowód z opinii biegłego | str. 443

4.5. Dowód z oględzin | str. 446

4.6. Dowód z grupowego badania krwi | str. 447

4.7. Dowód z przyrządów utrwalających albo przenoszących obrazy lub dźwięki | str. 449

4.8. Dowód z innych środków | str. 451

4.9. Dowód z przesłuchania stron | str. 451

4.10. Prywatna ekspertyza – środek niebędący dowodem | str. 453

4.11. Umowa dowodowa w postępowaniu w sprawach gospodarczych | str. 454

Dopuszczenie dowodu z urzędu | str. 457

Postępowanie dowodowe przed sądem drugiej instancji | str. 462

Rozdział XIV

Czynności w postępowaniu zabezpieczającym | str. 467

Istota i charakter postępowania zabezpieczającego | str. 467

Legitymacja w postępowaniu zabezpieczającym oraz wnioski o udzielenie zabezpieczenia | str. 469

Tryb rozpoznania wniosku | str. 471

Sposoby zabezpieczenia | str. 474

4.1. Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych | str. 474

4.2. Zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych | str. 479

4.3. Zabezpieczenie w sprawach o alimenty oraz roszczeń wymienionych w art. 7531 k.p.c. | str. 481

4.4. Zabezpieczenie przyszłych roszczeń alimentacyjnych związanych z ustaleniem ojcostwa | str. 483

Postępowanie zabezpieczające w sprawach rodzinnych (art. 445–4451k.p.c.) oraz w sprawach pieczy nad małoletnimi dziećmi i kontaktów z dzieckiem (art. 7561 k.p.c.). | str. 484

5.1. Postępowanie zabezpieczające w sprawach rodzinnych | str. 484

5.2. Postępowanie w sprawach pieczy nad małoletnimi dziećmi i kontaktów z dzieckiem | str. 486

5.3. Zabezpieczenie w sprawach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej | str. 487

Rozdział XV

Sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia wyroku | str. 489

Wniosek o sprostowanie wyroku | str. 489

Wniosek o uzupełnienie wyroku | str. 493

Wniosek o dokonanie wykładni wyroku | str. 498

Rozdział XVI

Nieważność postępowania | str. 501

Uwagi ogólne | str. 501

Pozbawienie strony możliwości obrony jej praw | str. 501

Wadliwy skład sądu | str. 504

Wyłączenie sędziego | str. 504

Inne przyczyny nieważności postępowania | str. 504

Rozdział XVII

Środki zaskarżenia | str. 505

Uwagi ogólne | str. 505

Środki zaskarżenia szczególne | str. 510

2.1. Sprzeciw od wyroku zaocznego | str. 510

2.1.1. Istota i przesłanki dopuszczalności sprzeciwu | str. 510

2.1.2. Obligatoryjne składniki sprzeciwu | str. 515

2.1.3. Fakultatywne składniki sprzeciwu | str. 517

2.1.4. Wniosek o zawieszenie rygoru natychmiastowej wykonalności | str. 520

2.1.5. Czynności przy ponownym rozpoznaniu sprawy | str. 521

- 2.2. Sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym | str. 523
 - 2.2.1. Istota i przesłanki dopuszczalności sprzeciwu | str. 523
 - 2.2.2. Obligatoryjne składniki sprzeciwu | str. 527
 - 2.2.3. Fakultatywne składniki sprzeciwu | str. 528
 - 2.2.4. Czynności w postępowaniu po wniesieniu sprzeciwu | str. 528
 - 2.2.5. Postanowienie stwierdzające utratę mocy nakazu zapłaty | str. 529
- 2.3. Sprzeciw od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym | str. 530
 - 2.3.1. Uwagi wstępne | str. 530
 - 2.3.2. Pełnomocnictwo. Podpis elektroniczny | str. 531
 - 2.3.3. Oświadczenie zawierające sprzeciw | str. 532
 - 2.3.4. Postępowanie po wniesieniu sprzeciwu | str. 533
- 2.4. Sprzeciw od nakazu zapłaty w europejskim postępowaniu nakazowym | str. 534
 - 2.4.1. Uwagi wstępne | str. 534
 - 2.4.2. Pismo zawierające sprzeciw | str. 535
 - 2.4.3. Postępowanie w sprawie gospodarczej po wniesieniu sprzeciwu | str. 536
 - 2.4.4. Odrzucenie sprzeciwu | str. 537
- 2.5. Zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym | str. 537
 - 2.5.1. Istota i przesłanki dopuszczalności zarzutów | str. 537

- 2.5.2. Obligatoryjne składniki pisma zawierającego zarzuty | str. 540
- 2.5.3. Fakultatywne składniki pisma zawierającego zarzuty | str. 541
- 2.5.4. Czynności w postępowaniu po wniesieniu zarzutów | str. 542
- 2.6. Odwołanie do sądu od zarządzenia przewodniczącego w przedmiocie sprostowania lub uzupełnienia protokołu posiedzenia jawnego oraz zarządzeń wydanych w toku rozprawy | str. 543
 - 2.6.1. Protokół posiedzenia jawnego | str. 543
 - 2.6.2. Odwołanie do sądu od zarządzenia przewodniczącego w przedmiocie wniosku o sprostowanie lub uzupełnienie protokołu posiedzenia jawnego | str. 546
 - 2.6.3. Odwołanie do sądu od zarządzeń przewodniczącego wydanych w toku rozprawy | str. 547
- 2.7. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego | str. 548
- 2.8. Zastrzeżenie do zarządzenia asystenta sędziego | str. 549
- 2.9. Skarga na czynności komornika | str. 550
 - 2.9.1. Uwagi ogólne | str. 550
 - 2.9.2. Zwyczajne wymagania formalne oraz wymagania konstrukcyjne skargi | str. 555
 - 2.9.3. Fakultatywne składniki skargi | str. 558
 - 2.9.4. Właściwość sądu. Termin do wniesienia skargi oraz termin do rozpoznania skargi | str. 558
 - 2.9.5. Forma skargi | str. 560
 - 2.9.6. Odrzucenie skargi. Zastosowanie art. 759 § 2 k.p.c. | str. 561
 - 2.9.6.1. Nadzór judykacyjny | str. 562
 - 2.9.6.2. Nadzór administracyjny | str. 567

2.9.6.3. Nadzór judykacyjny i administracyjny a nadzór samorządowy | str. 567

2.9.7. Czynności związane z merytorycznym rozpoznaniem skargi | str. 568

2.9.8. Zaskarżalność postanowień rozstrzygających skargę | str. 570

2.9.9. Stosowanie art. 132 k.p.c. | str. 571

2.9.10. Wzór skargi na czynność komornika | str. 572

2.10. Skarga na udzielenie przybicia | str. 573

2.11. Środki zaskarżenia przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji | str. 575

2.11.1. Rodzaje planów podziału | str. 575

2.11.2. Zarzuty przeciwko planowi podziału | str. 576

2.11.2.1. Kognicja sądu | str. 578